

Obra Social "la Caixa"

The British
Museum

Dossier de premsa

CaixaForum Sevilla

Del 21 de març al 17 de juny de 2018

La mostra explora l'esperit competitiu que imperava a la societat grega a partir de les obres mestres de la cèlebre col·lecció del British Museum

LA COMPETICIÓ A L'ANTIGA GRÈCIA

«Amb relació a cada individu, la primera victòria i la més important és la que hom obté de si mateix.» (Plató)

La història grega és plena d'actes gloriosos d'herois, atletes i guerrers. Des dels relats èpics d'Homer fins als triomfs esportius a Olímpia, passant per les victòries de grans generals, a l'antiga Grècia una intensa rivalitat dominava tots els aspectes de la vida. La competició va impregnar fins i tot l'univers de les arts, amb certàmens de música, teatre, escultura i pintura. *Agon! La competició a l'antiga Grècia* —la segona mostra sorgida de l'acord signat entre l'Obra Social "la Caixa" i el British Museum el 2015— examina, per mitjà de més de 170 objectes, aquest esperit competitiu característic de la societat de l'antiga Grècia. Moltes de les peces que s'hi exposen són obres mestres que han estat restaurades per a l'ocasió i que es presenten per primer cop fora de Londres. És el cas de les escultures i el fragment del fris procedents del mausoleu d'Halicarnàs, una de les set meravelles del món antic, mai fins ara cedides.

La competició a la antiga Grècia. Concepte i producció: Obra Social "la Caixa" amb la col·laboració del British Museum. **Comissariat:** Peter Higgs. **Dates** del 21 de març al 17 de juny de 2018. **Lugar:** CaixaForum Sevilla (Camino de los Descubrimientos esquina Calle Jerónimo de Aguilar).

 [@FundlaCaixaCAT](https://twitter.com/FundlaCaixaCAT) [@CaixaForum_CAT](https://twitter.com/CaixaForum_CAT) [#BritishCaixaForum](https://twitter.com/BritishCaixaForum)

Sevilla, 20 de març de 2018. La directora general adjunta de la Fundació Bàncaria "la Caixa", Elisa Durán; la conservadora en cap del departament de Grècia i Roma del British Museum, Lesley Fitton; l'especialista en escultura i arquitectura de l'antiga Grècia al British Museum i comissari de l'exposició, Peter Higgs; i el director de CaixaForum Sevilla, Moisés Roiz, inauguren avui a CaixaForum Sevilla el segon projecte conjunt entre ambdues institucions: *La competició a l'antiga Grècia*.

Herói o atleta. Estàtua de marbre. Romana (segle I dC) a partir d'un original grec (c. 320-300 aC). © The Trustees of the British Museum

Dins la seva programació cultural, l'Obra Social "la Caixa" presta una atenció preferent a les grans cultures del passat. La missió d'aquestes exposicions és mostrar al públic les diferents formes en què homes i dones de diversos llocs i èpoques s'han enfrontat a les grans qüestions universals, com també ampliar les perspectives sobre el món a partir de les investigacions històriques i arqueològiques més recents.

Aquesta exposició està coorganitzada per l'Obra Social "la Caixa" i el British Museum, en l'àmbit de l'acord estratègic que tenen, i ofereix una oportunitat única de contemplar una col·lecció extraordinària relacionada amb el joc, l'esport i la competició a l'antiga Grècia. Presenta un conjunt d'obres que van des de les bales i els daus que feien servir els infants de fa 2.200 anys, fins a un fragment del fris del mausoleu d'Halicarnàs, una de les set meravelles del món antic.

L'esperit competitiu, inherent a la naturalesa humana

Els antics grecs creien que l'esperit competitiu era inherent a la naturalesa humana i que podia transmetre una força positiva, innovadora i dinàmica. Davant l'individualisme que domina molts aspectes de la vida actual, a l'antiga Grècia la competició representava la personalitat col·lectiva i era un element de cohesió social.

Niké, la deessa de la victòria que connecta el món dels mortals amb el món dels déus, dona la benvinguda a l'exposició, que convida a descobrir la idea de

Niké alada amb la roba agitada pel vent. Estàtua de marbre, c. 100. aC. Halicarnàs. © The Trustees of the British Museum

competició que dominava tots els aspectes de la vida de l'antiga Grècia: des de la guerra, l'esport i els jocs infantils fins a la creació artística, passant per la vida quotidiana i el moment de la mort. Els grecs aspiraven a assolir l'excel·lència mitjançant l'equilibri entre el cos i l'esperit, d'una banda, mitjançant l'esport i, de l'altra, a través de la filosofia, les arts i les ciències.

Herois, atletes i guerrers il·lustraven aquesta rivalitat. Els grecs eren fanàtics de l'esport. Els Jocs Panhel·lènics, que se celebraven a Olímpia, Delfos, Ístmia y Nemea, atreïen els millors atletes. Els guanyadors eren considerats herois i podien aconseguir grans premis, fossin materials o bé fama i prestigi. Els

esdeveniments esportius atreïen grans multituds i constituïen una de les principals formes d'entreteniment.

Els certàmens teatrals i musicals també atreïen milers d'espectadors. Escriptors com Èsquil, Eurípides, Sòfocles o Aristòfanes van participar en aquests concursos.

Un altre àmbit en el qual es manifestava l'esperit competitiu era la guerra. Els estats i els regnes grecs van viure en un conflicte gairebé constant entre ells i amb els seus veïns. Les escenes de batalles, tant reals com imaginàries, són habituals en l'art grec: des de petites gemmes, fins a grans escultures arquitectòniques i monuments commemoratius en honor de soldats caiguts.

Com passa avui en dia, gent de diferents classes i entorns socials competia en la vida civil, encara que en aquest cas el camp de batalla eren els espais públics i els cementiris. Els poderosos rivalitzaven per aconseguir més presència pública i més reconeixement. Aquesta lluita es traduïa en un gust pels objectes de luxe i, més enllà de la mort, en tombes i mausoleus sumptuosos.

Les escultures del mausoleu d'Halicarnàs, cedides per primer cop

A Agon! La competició a l'antiga Grècia s'exposen juntes per primera vegada un gran nombre d'obres mestres de la cèlebre col·lecció del British Museum, que amb més de 100.000 objectes té un dels fons d'antiguitats més grans i complets del món clàssic.

L'àmplia selecció, formada per més de 170 peces antigues del museu britànic, comprèn des d'una desena d'estàtues de grans dimensions fins a petites figures, des de segells exquisidament gravats fins a monedes. Totes unides per primera vegada. I també és el primer cop que moltes d'aquestes obres surten del British Museum per ser exhibides en la mostra, un grup nombrós de les quals ho fa directament des de les sales d'exposició del centre britànic.

És el cas de la part final de la mostra, que aprofundeix en el tema de la mort a través de les escultures del mausoleu d'Halicarnàs, la tomba del rei Mausol, una de les set meravelles del món antic. El British Museum no havia cedit mai abans en préstec aquestes cèlebres i emblemàtiques escultures, que a més han estat restaurades per a l'ocasió.

Bloc d'un fris amb una batalla entre grecs i amazones. Relleu de marbre. c. 350 aC. Trobat al mausoleu d'Halicarnàs, actual Turquia.
© The Trustees of the British Museum

Com és habitual, l'exposició es completa amb l'edició d'una publicació a càrrec de l'Obra Social "la Caixa" i el British Museum i coordinada pel comissari de la mostra, Peter Higgs, en què han col·laborat els especialistes següents: Amelia Downer, Iona Eastman, Lesley Fitton, Emma Kelly, Elizabeth Shanks i Judith Swaddling.

A partir de la mostra, també es desplega un programa d'activitats per a tots els públics que inclou —a més de la conferència a càrrec de Peter Higgs i les visites específiques per a persones grans, públic familiar i grups escolars— el concert performàtic *L'Odisea*, de Pau de Nut, en què aquest músic polifacètic proposa una suggeridora i atrevida relectura del clàssic d'Homer. A més, el 16 de setembre tindrà lloc *El dia de l'antiga Grècia*, durant el qual, a través dels arqueòlegs i especialistes de KuanUm!, es podran conèixer alguns costums culinaris i quotidians dels antics grecs.

Segona exposició conjunta amb el British Museum

Aquesta exposició és la segona d'una sèrie de quatre projectes conjunts entre l'Obra Social "la Caixa" i el British Museum. Aquesta cooperació és fruit de la voluntat de totes dues institucions de promoure el coneixement a partir de l'organització de grans projectes expositius presentats conjuntament a partir de les col·leccions britàniques.

Corredors en una àmfora trofeu. Àmfora trofeu de ceràmica de figures negres. 333-332 a. C. Feta a Atenes. Trobada a Bengasi, Cirenaica, Líbia. © The Trustees of the British Museum

El president del Patronat del British Museum, Sir Richard Lambert, i la directora general adjunta de la Fundació Bancària "la Caixa", Elisa Durán, van signar el setembre del 2015 un acord de col·laboració entre ambdues institucions per als anys vinents.

El compromís permetia intensificar una relació d'entesa històrica entre aquests dues institucions, que durant dècades han estat treballant conjuntament. El British Museum sempre ha estat un dels prestadors de referència en les exposicions que "la Caixa" ha dedicat a les grans cultures del món.

Els pilars d'Europa va ser el primer projecte que va fructificar en aquesta nova etapa de cooperació. Després d'estrenar-se a CaixaForum Madrid, la mostra es va poder veure també a CaixaForum Barcelona i a CaixaForum Saragossa.

En els mesos vinents arribaran dos més dels projectes previstos, que es podran contemplar als centres culturals de l'Obra Social "la Caixa" a Madrid, Barcelona, Saragossa, Sevilla, Palma, Girona, Tarragona i Lleida. Les mostres permetran descobrir autèntiques obres mestres de les col·leccions del British

Museum d'algunes de les grans civilitzacions de la història de la humanitat més ben representades al centre londinenc.

Aquest ambiciós acord s'emmarca en la línia d'actuació impulsada per l'Obra Social "la Caixa" en els últims anys per establir aliances estratègiques amb grans institucions culturals del món, amb la finalitat d'intensificar la seva acció cultural i fomentar sinergies entre diferents institucions de primer ordre internacional.

ÀMBITS DE L'EXPOSICIÓ

Niké, la deessa de la victòria

Els antics grecs adoraven molts déus. Alguns s'agrupaven en famílies, com els titans o els déus olímpics, mentre que d'altres van evolucionar a partir de conceptes com la justícia, l'amor o el desig. La divinitat més coneguda d'aquest segon tipus va ser probablement Niké, la deessa de la victòria.

Niké va ser una de les divinitats més representades. Apareix amb unes esplèndides ales, de vegades volant i de vegades planejant a punt de posar-se, sovint conduint veloços carros entre el món dels mortals i el regne dels déus.

Niké se solia relacionar amb Atena, la deessa de la guerra i la saviesa, i amb Zeus, el patriarca de la família olímpica. Com que és la personificació de la victòria, s'asseu com a jutgessa al costat de Zeus per determinar qui són els vencedors, tant en la batalla com en els esports. Va ser una de les divinitats gregues més enfeinades, ja que lliurava corones, diademes, palmes o trofeus directament als guanyadors.

El joc a la infància

En les paraules de Plató s'expressa el convenciment que, si bé és necessari estimular el joc en els infants, també ho és inculcar-los una estructura rigorosa. Des d'una edat molt primerenca, els ciutadans aprenien a seguir les normes i els criteris marcats pel poder establert.

Els infants tenien diferents tipus de joguines i practicaven jocs molt diversos, que en molts casos eren similars als d'avui en dia. Els jocs es basaven en el principi de guanyar i perdre, i es fomentava la competitivitat. La formació atlètica dels homes començava quan entraven a l'escola. Convertir-se en un atleta consumat formava part del ritus de pas d'infant a home.

En algunes ciutats estat, com Atenes, s'animava els nens a practicar un exercici físic estricte per convertir-se en bons soldats, però també es posava l'accent en el seu desenvolupament intel·lectual. A Esparta, al contrari, es donava molta menys importància a llegir i escriure que a aprendre a lluitar.

A la majoria de les ciutats estat gregues, les nenes i les dones rebien educació a casa seva, en general per part dels marits, germans o pares. Fora de casa només rebien

classes de música i dansa. En canvi, a Esparta, les dones tenien accés a una educació pública.

Competicions esportives

Els antics grecs eren uns autèntics fanàtics de l'esport. Cada any celebraven almenys un gran esdeveniment esportiu, al qual assistien milers d'espectadors que, en molts casos, havien recorregut llargues distàncies. En temps de pau, les grans proves esportives oferien una oportunitat per competir i rivalitzar. En canvi, en temps de guerra, fins i tot s'aturaven els combats per permetre que se celebressin.

Els Jocs Panhel·lènics celebrats a Olímpia, Delfos, Ístmia i Nemea estaven oberts als atletes de tot el món grec. La competició esportiva més famosa era la celebrada cada quatre anys a Olímpia. La primera edició va ser el 776 aC, i es va continuar celebrant durant més de mil anys. Totes aquestes conteses esportives s'organitzaven en honor dels déus, de qui s'esperava rebre l'excel·lència atlètica.

Els guanyadors dels principals jocs es convertien en autèntics herois, i els atletes professionals podien viure del que guanyaven en les nombroses competicions de menys importància. A Olímpia, en canvi, el premi era una simple corona de branques d'olivera, però aquesta victòria proporcionava fama per a tota la vida. La tradició dels Jocs Olímpics va ser represa a l'era moderna el 1896.

Les competicions teatrals i musicals

Les competicions en les arts escèniques eren part integrant dels festivals religiosos celebrats en honor de Dionís, el déu del teatre i del vi. Patrocinades per benefactors, constituïen una font de diversió per a les masses. En totes les festivitats panhel·lèniques, no sols a les d'Olímpia, s'organitzaven certàmens oberts a ciutadans mascles de tot el món grec.

Aquests concursos es duïen a terme en teatres a l'aire lliure, auditoris (*odeïa*) i fins i tot escenaris efímers. Els premis més antics eren simples corones, però els escriptors o actors es podien convertir en autèntiques celebritats que rebien considerables remuneracions econòmiques i per als quals es bastien monuments commemoratius de les seves victòries.

El teatre i la poesia oferien una escletxa per aprofundir en importants temes socials i religiosos, i per criticar obertament la política i els polítics. Molts dels dramaturgs grecs més famosos van participar i van guanyar aquestes competicions, com Èsquil, Eurípides, Sòfocles i Aristòfanes. Tan perdurables són les seves grans obres que se segueixen interpretant avui en dia.

- El teatre i la poesia

És probable que la dramàtúrgia grega es desenvolupés a partir de la tradició oral dels poetes que narraven relats fantàstics. El món dels mites grecs i l'èpica d'Homer van aportar arguments i personatges a moltes tragèdies gregues, i també, encara que menys, a les comèdies.

Hi havia tres tipus d'obres: les tragèdies, les sàtires i les comèdies. Els actors eren homes, i interpretaven tant els papers masculins com els femenins, mentre que el

públic probablement estava format per una barreja d'homes, dones i fins i tot esclaus. Es actors tenien com a suport el cor, un grup de fins a cinquanta intèrprets que cantaven, ballaven i recitaven a l'uníson, comentant el desenvolupament de l'obra.

A Atenes es nomenava un jutge per cadascuna de les deu tribus de la ciutat. Aquests jutges atorgaven premis al primer, segon i tercer classificats. Els dramaturgs vencedors, però no els actors, rebien corones d'heura i calders de bronze.

- La música i la dansa

La música, la dansa i la poesia eren elements bàsics en l'educació d'un ciutadà. S'organitzaven certàmens de música per a infants i adults i el màxim guardó s'atorgava a qui tocava millor la cítara. També hi havia concursos de cant coral i de ball. Ballar durant les representacions teatrals estava reservat als homes, mentre que les dones ho feien en rituals religiosos, competicions atlètiques i banquets. La dansa era un element important de l'educació tant masculina com femenina. En el cas dels homes, formava part de la seva instrucció esportiva i militar.

El nostre coneixement de la música de l'antiga Grècia es limita als escassos exemples de notació musical que es conserven. Podem reconstruir els instruments i fer-nos una idea bastant exacta de com sonaven, però és molt poc el que sabem de les melodies.

La guerra: l'enfrontament suprem

El conflicte entre les ciutats estat i els regnes rivals era constant a l'antiga Grècia. La majoria de guerres eren litigis pel territori i els recursos naturals, o senzillament reflectien les ambiciosos polítiques de determinats reis i governants.

Al segle VIII aC ja hi havia centenars de ciutats estat i cadascuna estava envoltada de terres de conreu, un bé escàs en l'accidentada geografia continental grega i en les àrides illes. Amb el temps es van anar gestant profundes rivalitats entre les diferents comunitats, i el recurs a la violència era habitual en les disputes pel territori. Els exèrcits procedien de les classes propietàries, tant de les ciutats com de les zones rurals. Amb només set anys, els nens començaven la formació militar, mentre que els homes podien ser cridats a les armes fins ben entrats els cinquanta. En aquest àmbit, els espartans eren reconeguts pel seu estricta règim de rigorosa instrucció i exercici.

En totes les formes d'art apareixen escenes de guerra, des de l'escultura i la ceràmica fins a la pintura sobre taula i la forja. I la inspiració procedia tant de batalles llegendàries com reals, molt especialment de les guerres de Troia i las mèdiques.

- Els exèrcits grecs i el seu equipament

La categoria més estesa de soldat era la dels hoplites, ciutadans soldat el nom dels quals deriva d'*hóplon*, és a dir, 'arma'. El seu equipament era molt pesant i probablement incòmode, per la qual cosa no era apte per a llargues intervencions en batalla. Els hoplites havien de pagar les seves pròpies armes i armadures, cosa que vol dir que no pertanyien a les classes més pobres.

La cavalleria estava formada per membres de les classes altes, que es podien permetre de mantenir els cavalls, que eren molt cars. La cavalleria no era d'ús habitual en els conflictes armats de les èpoques més primerenques, bàsicament perquè el paisatge rocós i muntanyós del centre i del sud de la península grega no era propici ni per criar cavalls i per muntar-los.

Cap al segle IV aC, les pesants armadures de bronze van ser substituïdes progressivament per materials endurits més lleugers, com el cuir o el lli, amb escates de bronze.

Herois i mites

Als antics grecs els agradava molt explicar històries. Imaginaven el seu passat com una època d'herois llegendaris, aventures èpiques i criatures fantàstiques. Els relats solien girar a l'entorn de les accions dels déus olímpics i les seves aventures amb els seus fills i filles semidéus.

En les narracions apareixen també herois mítics que lluitaven contra tota mena d'adversitats competint contra els seus rivals. Els dos herois grecs més cèlebres van ser Aquil·les i Hèracles (Hèrcules per als romans), tots dos semidéus amb un progenitor immortal i l'altre mortal. Van tenir vides plenes de crisis personals, lluites contra altres herois i dures rivalitats.

Eren històries apassionants, perquè els déus olímpics hi intervenien ordint les seves estratagemes en el competitiu regne del mont Olimp.

- Els dotze treballs d'Hèracles

L'heroi grec Hèracles va ser el protagonista de diverses llegendes i innumerables obres d'art. Fill de Zeus i de la mortal Alcmena, era el màxim exponent de l'heroi dotat d'una força física, una valentia i un enginy encomiables.

La gran enemiga d'Hèracles era la deessa Hera, la gelosa esposa de Zeus. Va intentar evitar que Alcmena donés a llum Hèracles i el seu germà bessó. Com que no ho va aconseguir, va enviar serps a matar els nounats, però el petit Hèracles les va estrangular.

En un atac de bogeria provocat per Hera, Hèracles va matar els seus fills i la seva primera esposa, Mègara. Com a càstig d'aquest crim va haver de dur a terme dotze treballs prodigiosos, que va completar contra tot pronòstic. El premi va ser la immortalitat. Va ser l'únic heroi que es va convertir en déu.

- La guerra de Troia

La guerra de Troia és un dels fets més importants que recullen els mites grecs i va ser un tema molt popular en l'art grec i romà. És un relat elaborat a partir de les històries narrades per diversos autors antics, en particular a partir de la *Ilíada* d'Homer. Les històries que explicava Homer eren antigues, heretades d'una tradició anterior de narrativa oral. La *Ilíada* comença quan ja han transcorregut deu anys de cruenta guerra. És, en definitiva, una narració èpica que tracta sobre els déus, els quals participen en un complex joc en què herois i mortals són els seus peons.

També tracta de l'amor i la cobdícia de dues famílies reals: els aqueus grecs i els troians.

A les excavacions fetes a Troia (actualment a Turquia), els arqueòlegs han localitzat les restes d'una important ciutat emmurallada. Sembla que cap a l'any 1180 aC es va produir un atac real en aquesta ciutat que va causar una gran destrucció i que podria ser l'origen del relat de la guerra de Troia. Els grecs identificaven els herois d'aquesta guerra llegendària amb els seus ancestres, que, com ells, lluitaven i competien contra enemics terribles.

Rivalitat social en la vida quotidiana i en la mort

L'estatus, la posició social, era probablement la forma més subtil de competència entre els antics grecs. No es tractava d'una competició oficial i no tenia lloc en un circuit de curses o damunt d'un escenari, sinó que les arenes on es pugnava per ascendir en l'escalafó social eren els espais comunals, des de l'àgora fins als santuaris dels déus i els cementiris públics.

La competició era inherent a la vida quotidiana. La rivalitat es manifestava en la forma en què un es presentava i era considerat pels altres. Els adorns personals ressaltaven la riquesa i l'estatus. Els generosos benefactors competien perquè s'erigís en honor seu el retrat esculpit més imponent, i que a més estigués situat en el lloc més destacat.

Només els ciutadanes mascles i adults podien participar en els assumptes públics i la política. Competien participant en assemblees públiques, fòrums judicials i activitats socials exclusives, com ara els banquets reservats als homes (*sympósia*), en els quals podien rivalitzar per posicions d'influència o estatus.

- La competició i la notorietat en la mort

Els antics grecs prestaven molta atenció a tot el que estava relacionat amb la mort. Donaven molta importància als preparatius funeraris, els enterraments i la vida en el més enllà. Els funerals podien ser l'ocasió perfecta per a grans desplegaments de menjar i beguda, i la seva durada i magnitud depenien de la riquesa i l'estatus de la persona morta.

La manera de presentar-se després de la mort era un acte de rivalitat social, una manera d'immortalitzar l'estatus en societat. Habitualment, els cementiris estaven situats en el camí principal que conduïa a la ciutat per garantir la màxima visibilitat i rellevància. En el cas dels membres de l'elit, se'n podien dipositar les restes en una cambra de pedra, amb un element indicatiu de la tomba, o en un altre monument funerari. Els pobres, en canvi, sovint rebien sepultura directament sota terra o, a vegades, dins de grans atuells de fang. Les seves tombes, que no estaven indicades, queien aviat en l'oblit.

De vegades, les cerimònies i els monuments funeraris eren tan ostentosos que es van acabar restringint per llei. Tot i així, els que estaven per sobre de la llei, com els governants i els monarques, van utilitzar les seves costoses i fastuoses tombes com a expressions commemoratives.

- La tomba del rei Mausol (r. 377-353 aC.) a Halicarnàs

La gegantina tomba construïda per al rei Mausol de Cària va ser el símbol funerari més important d'estatus. Mausol era sàtrapa, és a dir, governador de l'Imperi persa, i administrava una important província la capital de la qual era Halicarnàs. Va ser un actor polític i econòmic molt poderós al Mediterrani.

Mausol era un gran admirador de la cultura grega. Per tots els seus dominis va fundar noves ciutats basades en el traçat de les ciutats gregues, i va planificar la construcció de la seva pròpia tomba de manera que dominés Halicarnàs i fos visible des de la llunyania en el mar. Tenia una alçada de 45 metres i estava decorada amb estàtues molt elaborades i frisos tallats. Segons expliquen els escriptors de l'antiguitat, no va reparar en les despeses: els arquitectes i els escultors eren alguns dels artesans més famosos de Grècia i van treballar amb el millor marbre d'importació.

Per les seves grans dimensions i per la magnífica qualitat de les escultures, la tomba de Mausol està inclosa en la llista de les set meravelles del món antic, i ha donat nom al terme *mausoleu*, que fa referència a una gran tomba monumental.

LA COMPETICIÓN A L'ANTIGA GRÈCIA

Del 21 de març al 17 de juny de 2018

CaixaForum Sevilla

Camino de los Descubrimientos
esquina Calle Jerónimo de Aguilar,
41092 Sevilla
Tel.: 955 65 76 11

Horari

Obert cada dia
De dilluns a diumenge, de 10 a 20 h

Servei d'Informació de l'Obra Social "la Caixa"

Tel. 902 223 040
De dilluns a diumenge, de 9 a 20 h

Preus

Entrada gratuïta per a clients de
"la Caixa"
Entrada per a no clients de "la Caixa":
4 € (inclou l'accés a totes les
exposicions)
Entrada gratuïta per a menors de
16 anys

Venda de entrades

CaixaForum.com/agenda
Entrades també disponibles a
CaixaForum en horari d'atenció al
públic

Àrea de Comunicació de l'Obra Social "la Caixa"

Josué García: 934 046 151 / 638 146 330 / jgarcial@fundaciolacaixa.org
Andrés Gimeno: 934 046 137 / 638 546 679 / agimeno@fundacionlacaixa.org
Sala de Premsa Multimèdia: <http://premsa.lacaixa.es/obrasocial>
 [@FundlaCaixaCAT](https://twitter.com/FundlaCaixaCAT) [@CaixaForum_CAT](https://twitter.com/CaixaForum_CAT) [#BritishCaixaForum](https://twitter.com/BritishCaixaForum)